

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

2. Брюханова Н. Основи педагогічного проектування в інженерно-педагогічній освіті: монографія / Н. Брюханова – Харків: НТМТ, 2010. – 438 с.
3. Буянов П. Г. Ступінь і складові графічної професійної компетентності майбутніх учителів технології / П. Г. Буянов // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія. Педагогіка. – 2010. – № 1. – С. 171–175.
4. Васильев И. Методологические основы системно-компетентного подхода в профобразовании / И. Васильев. – Алматы: АГТУ, 2008. – 76 с.
5. Воронцова І. Графічна компетентність як складова якості підготовки майбутнього кваліфікованого робітника / І. Воронцова // Молодь і ринок, 2012.– № 5 (88).– С. 124–127.
6. Горбатюк Р. Система професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю: монографія / Р. Горбатюк. – Тернопіль: Посібники і підручники, 2009. – 400 с.
7. Горбатюк Р. Теоретичні основи моделювання системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю / Р. Горбатюк // Збірник наукових праць, 2012.– № 11.– С. 184-190.
8. Ермаков Д. Компетентностный подход в образовании / Д. Ермаков // Педагогика. – 2011.– № 4.– С. 8–15.
9. Коваленко С. Реалізація моделі формування графічної компетентності майбутніх інженерів-будівельників засобами інформаційних технологій / С. Коваленко // Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць: Вип. LIV. – Слов'янськ, 2011. – С. 190–198.

REFERENCES

1. Asherov A. T. Vvedennya v special'nist` inzhenera-pedagoga komp'yuternogo profilyu, [Introduction to the specialty engineer-teacher of computer type] : navch. posibny`k, Kharkiv, Vy`d-vo Ukrayins`koyi inzh.-ped. akad., 2005. 224 p.
2. Bryuxanova N. Osnovy` pedagogichnogo proektuvannya v inzhenerno-pedagogichnij osviti, [Fundamentals of educational planning in engineering and teacher education], monografiya, Kharkiv, NTMT, 2010. 438 p.
3. Buyanov P.G. Stupin` i skladovi grafichnoyi profesijnoyi kompetentnosti majbutnix uchy`teliv texnologiyi, [Degree and graphic components of professional competence of future teachers of technology], Naukovi zapysky` TNPU im. V. Gnatyuka. Ser. Pedagogika, Ternopil`, 2010. Vol 1. P. 17 –175.
4. Vasy`l`ev Y`. Metodology`chesky`e osnovu sy`stemno-kompetentnostnogo podxoda v profobrazovany`y, [Methodological fundamentals of system- competence-based approach in vocational], Almatu, AGTU, 2008. 76 p.
5. Voroncova I. Grafichna kompetentnist` yak skladova yakosti pidgotovky` majbutn`ogo kvalifikovanogo robitny`ka, [Graphic competence as part of the quality of training of future skilled workers], Molod` i ry`nok, 2012. Vol.5(88). P. 124–127.
6. Gorbatyuk R. Sy`stema profesijnoyi pidgotovky` majbutnix inzheneriv-pedagogiv komp'yuternogo profilyu, [The system of training future engineers-teachers of computer type], monografiya, Ternopil, Posibny`ky` i pidruchny`ky`, 2009. 400 p.
7. Gorbatyuk R. Teorety`chni osnovy` modelyuvannya sy`stemy` profesijnoyi pidgotovky` majbutnix inzheneriv-pedagogiv komp'yuternogo profilyu, [Theoretical basis of modeling of training future engineers-teachers of computer type], Zbirny`k naukovy`x pracz`, 2012. Vol. 11, P. 184–190.
8. Ermakov D. Kompetentnostnyj podxod v obrazovany`y, [Competence approach in education], Pedagogy`ka, 2011. Vol. 4, P. 8–15.
9. Kovalenko S. Realizaciya modeli formuvannya grafichnoyi kompetentnosti majbutnix inzheneriv-budivel`ny`kiv zasobamy` informacijny`x texnologij, [Implementaciya model of graphic competence of future engineers by means of information technologies], Gumanizaciya navchal`no-vy`xovnogo procesu: zb. nauk. pracz`, Slov`yans`k, 2011. P. 190–198.

УДК 378:11

Н. А. ПАНАСЮК

АНАЛІЗ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Проаналізовано освітню систему управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів. З'ясовано, що система управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів є

механізмом сприяння активного пошуку нових форм і методів управління. Доведено що, освітня галузь є найбільш масштабною сферою українського суспільства, визначальним чинником його політичної і соціально-економічної стабільності, освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний і економічний потенціал народу, формує патріота і громадянина України. Визначено роль освіти і науки, що постійно зростає в суспільстві, а також необхідність впровадження євроінтеграційних процесів, які потребують адекватних змін у структурі, змісті й організації підготовки в усіх її ланках: вона має стати більш доступною, якісною, відкритою до навчання упродовж усього життя і конкурентоспроможною на міжнародному ринку освітніх послуг.

Ключові слова: управління, якість підготовки, освітня система, магістратура, технічний університет.

Н. А. ПАНАСЮК

АНАЛИЗ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ

Проанализировано образовательную систему управления качеством подготовки будущих инженеров-педагогов. Определено, что образовательная система управления качеством подготовки будущих инженеров-педагогов является механизмом содействия активному поиску новых форм и методов управления. Доказано что, образовательная отрасль является наиболее масштабной сферой украинского общества, определяющим фактором его политической и социально-экономической стабильности, образование воспроизводит и наращивает интеллектуальный, духовный и экономический потенциал народа, формирует патриота и гражданина Украины. Определена роль образования и науки которая постоянно растет в обществе, а также необходимость внедрения евроинтеграционных процессов, которые требуют адекватных изменений в структуре, содержании и организации подготовки во всех ее звеньях: она должна стать более доступной, качественной, открытой к обучению в течение всей жизни и конкурентоспособной на международном рынке образовательных услуг.

Ключевые слова: управление, качество подготовки, образовательная система, магистратура, технический университет.

N. PANASIUK

ANALYSIS OF EDUCATIONAL QUALITY MANAGEMENT SYSTEM TRAINING FUTURE ENGINEERS AND TEACHERS

The article analyzes the educational system of quality management training future engineers and teachers. In an analysis will be found that the analysis of the educational system of quality management training future engineers-teachers a mechanism for promoting active search for new forms and methods of management. It is proved that education is the most ambitious scope of Ukrainian society determinant of his political and socio-economic stability, education plays and builds the intellectual, spiritual and economic potential of people creates a patriot and a citizen of Ukraine. Determined that the role of education and science, growing in the society and European integration processes require adequate changes in the structure, content and organization of training in all its levels, it has become more affordable, high-quality, open to learning throughout life and competitive in the international market educational services.

Keywords: management, quality training, educational system, Master, technical University.

Унаслідок політичних змін зв'язки університетів і підприємств зруйнувалися, а нові форми зв'язків, властиві перехідному періоду, ще не створені. Усі ці обставини припускають дуже широкий підхід до розвитку людських ресурсів, що ґрунтується на необхідності набуття гнучких, адаптивних знань, умінь і відносин усіма молодими людьми і наголошує на важливості самовизначення і здатності самостійно вчитися. Саме вміння і компетенція, що легко переносяться з однієї сфери діяльності в іншу, слугують надійною базою для вироблення й удосконалення спеціальних умінь і відповідно надають можливість студентам, учням виконувати нові завдання відповідно до того, як структура і зміст їхньої роботи будуть змінюватися.

Перед Україною постало нелегке завдання збереження сильних сторін колишньої освітньої системи разом із створенням нових структур і процесів, необхідних для майбутнього. Це завдання особливо важке тому, що одночасно багато інших соціальних структур проходять через процеси перетворення і реформ. Вирішуючи це завдання, наша країна може спиратися на розум, відданість і мудрість своїх громадян та підтримку міжнародного співтовариства. Тому, хоча перед освітою стоять реальні і гострі проблеми, є підстави для оптимістичної думки, що труднощі вдасться подолати й освіта залишиться важливим ресурсом розвитку українського суспільства та підготовки громадян до життя в новому столітті.

Модульна організаційна структура управління якістю підготовки характеризується тим, що в ній реально може бути гарантовано кожній особистості вільний вибір підготовки і надання можливості її здобути відповідно до розумових і професійних якостей [4]. Така модель описана в роботі С. Ніколаєнко [3] для управління якістю підготовки в умовах магістратури. За аналогією ми розглянемо структуру управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету. Зазначимо, що в ній відображені передусім функціональні (департаменти, управління, відділи, сектори), а також нові (інститути, центри, громадські утворення) компоненти. Проблеми використання різних методів і технологій в управлінні розвитком підготовки досліджували П. Вакулі, К. Волокітін, Е. Гусинський, Г. Гутник, А. Стрижов, В. Хабін; питання оцінювання результативності підготовки – В. Безверха, І. Булах, М. Грабар, А. Єрмола, Т. Лукіна, Л. Одерій та багато інших.

Мета статті полягає у тому щоб розкрити аналіз освітньої системи управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету.

Освітня галузь є найбільш масштабною сферою українського суспільства, визначальним чинником його політичної і соціально-економічної стабільності. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний і економічний потенціал народу, формує патріота і громадянина України. Роль освіти і науки, що постійно зростає в суспільстві, та євроінтеграційні процеси потребують адекватних змін у структурі, змісті й організації підготовки в усіх її ланках: вона має стати більш доступною, якісною, відкритою до навчання упродовж усього життя і конкурентоспроможною на міжнародному ринку освітніх послуг.

Людство помітно змінює орієнтації в напрямі розвитку демократії, піднесення гідності особистості, її культури, національної самоідентифікації, толерантності, особистісного розвитку та самореалізації в умовах ринкових відносин, утворює їх як ознаки нової світової динаміки [5].

Одна з головних проблем сучасної підготовки в Україні пов'язана з неадекватністю рівня її якості та змісту стратегічної спрямованості розвитку світової цивілізації. Суть проблеми полягає в тому, що і зміст, і можливості вітчизняної освітньої системи суттєво відстають від світових реалій. Глибинна причина цього відставання сфери підготовки – тривала системна економічна і політична криза, згорання фундаментальних досліджень, наукоємних галузей і виробництва в Україні, руйнація наукових шкіл.

Гострота і характер проблем в освітній галузі України такі, що потребують правдивої оцінки, спонукають до швидких і зважених кроків, напруженої діяльності всіх гілок влади. За минуле десятиріччя освіта пережила і тепер, на жаль, переживає непрості часи.

Суть наявних проблем характеризується такими чинниками. Це насамперед велика нерівність прав і можливостей в освіті, низький рівень загальноосвітньої підготовки більшості студентів при незадовільних умовах навчання, поява великої кількості псевдонавчальних закладів, відстала матеріально-технічна база, недостатність сучасних технічних засобів. Принизливий стан учителя, неповага влади і суспільства до проблем школи, корупція і хабарництво в деяких навчальних закладах зокрема і державі загалом.

Щоб вийти з такого стану в освіті, потрібні рішучі спільні кроки влади, громадськості, учительства та студентства. Від цього залежить майбутнє нашої держави. І тут доречними є слова відомого українського педагога Б. Грінченка, який наголошував, що для вирішення нацією поставлених завдань вона має з усієї сили стати до освітньої роботи. Про важливість цієї думки свідчить також і міжнародний досвід. Для України сьогодні оновлення освітнього і наукового процесу є першочерговим завданням [3].

Проблеми вітчизняної підготовки майбутніх фахівців зумовлені новими цивілізаційними викликами людині і суспільству, перебудовою загальної середньої та вищої підготовки,

органічно взаємопов'язані, оскільки йдеться про досягнення єдиної мети – підвищення якості національної підготовки через нові форми організації навчання, подальшу комп'ютеризацію та інформатизацію навчального процесу, оновлення змісту підготовки, підвищення рівня вивчення іноземних мов, розроблення нового покоління підручників і посібників, зокрема електронних, технічних засобів навчання.

Нині в Україні фахівців від кваліфікованого робітника до спеціаліста та магістра готують 941 професійно-технічний навчальний заклад, 347 ВНЗ III–IV рівнів акредитації та 619 ВНЗ I–II рівнів акредитації. Ще понад 1,5 тисячі інших типів навчальних закладів забезпечують професійну підготовку громадян. Загалом контингент студентів у них становить майже 2,1 млн. осіб. За останні роки суттєво збільшилися обсяги державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, стабілізувалися обсяги підготовки робітничих кадрів. Спільна робота підприємств і навчальних закладів має бути детально проаналізована, критично переглянута і спрямована на поліпшення якості підготовки кваліфікованих робітничих кадрів і фахівців з вищою освітою в умовах ринку праці та конкретного регіону держави. Проголошена в нашій країні модель управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету потребує насамперед висококваліфікованої робочої сили, професійно-мобільних, професійно розвинених, конкурентоспроможних працівників.

Звідси випливає головне завдання для системи професійно-технічної і вищої підготовки: забезпечити економіку держави кваліфікованими, грамотними кадрами, які б дали змогу Україні долучитися до сучасних інтегрованих процесів, характерних для глобалізації світового суспільства. Саме професійна освіта є чинником, здатним створити стабільний запас кваліфікації фахівця, що забезпечить йому можливість оперативно реагувати на швидкі зміни технології виробництва [4].

Як свідчить аналіз, в Україні впродовж останніх років значно знизився рівень професійної підготовки як випускників професійно-технічних, так і вищих навчальних закладів. Сьогодні він відстає від технологічного рівня виробництва. За системою оцінки цього співвідношення у країнах Заходу відставання на 0,4 % вже вважається катастрофічним. Такий стан насамперед пояснюється неякісною організацією виробничої практики студентів, прогресуючим відставанням матеріально-технічної бази навчальних закладів. Економічне становище підприємств не дає можливості проводити практику в умовах реального виробництва.

З іншого боку, матеріально-технічне та кадрове забезпечення системи підготовки поліпшується повільно. Як відомо, через відсутність коштів у навчальні заклади практично не надходять нові верстати, техніка, сучасні інструменти та навчальне і наукове обладнання, не впроваджуються навіть ІКТ. Відсутні сировина і матеріали, що не дає змоги організувати навчання, наближене до реального виробництва. Понад 80 % навчального обладнання та техніки є морально та фізично застарілими, оскільки використовується понад 25 років. Лише у професійно-технічних навчальних закладах бракує близько 1 тис. кабінетів і лабораторій, 150 навчально-виробничих майстерень. Ще гострішою є ситуація у ВНЗ, де наповнення лабораторій мусить бути надзвичайно наукоємне.

Інчхонська декларація отримала схвалення світової освітньої спільноти, в тому числі неурядових та молодіжних організацій і міністрів, більш ніж з 100 країн. Декларація закликає держави забезпечити інклюзивну та якісну освіту на рівноправній основі, а також надати кожній людині можливість здобувати освіту впродовж всього життя. Цей аргумент лежить в основі освітніх завдань в рамках Цілей сталого розвитку ООН. Інчхонська декларація покликана остаточно виконати сміливі завдання, поставлені в рамках ОДВ і ЦРТ, і буде здійснюватися за допомогою Рамкової програми дій у сфері освіти, розрахованої до 2030 року. Декларація та Рамкова програма рекомендують країнам визначити належний план витрат на національному рівні і збільшити офіційну допомогу з метою розвитку країн з низьким рівнем доходів. Освіта необхідно для досягнення всіх нових цілей Сталого розвитку. Вона є важливим фактором викорінення бідності, становлення загального процвітання, широкомасштабного економічного зростання і побудови мирного та толерантного суспільства. Декларація відображає загальну прихильність цій ідеї і бажання втілити її в життя. Вона є свідченням того, що освіта здатна змінювати життя людей [5].

Концепцію розвитку освіти України до 2025 року підготовлено Стратегічною дорадчою групою «Освіта» для надання консультативної та експертної підтримки Міністерству освіти і науки у розробці Дорожньої карти освітньої реформи. Концепція охоплює п'ять основних напрямів розвитку освітньої галузі, реформування яких здійснюватиметься впродовж наступних років. Автори концепції наголошують, що впродовж усього періоду існування незалежної України в освітньому секторі країни накопичувалися численні проблеми системного характеру, основними з яких є занепад матеріально-технічної бази, старіння педагогічних кадрів, низька заробітна плата, зниження соціального статусу працівників освіти тощо. Також проблемами освітньої системи є неефективна, надмірно централізована та застаріла система управління і фінансування, зростаюча нерівність у доступі до якісної освіти, надмірна комерціалізація освітніх послуг, корупція та «дипломна хвороба», зниження якості освіти і падіння рівня знань і умінь учнів, моральне старіння методів і методик навчання й ін. відзначається, що Україні потрібна системна реформа освіти, яка має бути предметом суспільного консенсусу, розуміння того, що освіта – це один з основних важелів цивілізаційного поступу та економічного розвитку.

Першим напрямом Концепції розвитку освіти є приведення структури освіти у відповідність до потреб сучасної економіки та інтеграції України в європейський економічний та культурний простір.

У вищій та професійній освіті пропонується перейти на трирічний бакалаврат у рік першого випуску 12-річної школи та передбачити в університетах «нульовий» курс для осіб, які здобули повну загальну середню освіту за іншими профілем. Перехід до дворічної магістратури передбачений у рік першого випуску трирічного бакалаврату. Другим напрямом Концепції розвитку освіти є реформування змісту освіти. У цьому напрямку, зокрема, планується розробити і запровадити впродовж 2015–2017 років національний курікулум для 12-річної школи. Запровадити єдині стандарти/індикатори знань, умінь і навичок в галузі ІКТ для учнів та викладачів – сумірних з міжнародними показниками: PISA in computer skills, індустріальні міжнародні тести Microsoft Certified Educator тощо.

Також упродовж 2015–2017 років має бути розроблене та запроваджене нове покоління стандартів вищої освіти на компетентнісній основі з урахуванням модельних стандартів євробакалаврів та євромагістрів, у 2020–2025 роках здійснюватиметься поступова відмова від стандартів вищої освіти. Одним з пріоритетів Концепції розвитку освіти є забезпечення рівного доступу до якісної освіти усім громадянам України та перетворення освіти на соціальний ліфт. Для досягнення цієї мети пропонується запровадити механізми заохочення сімей з низьким соціально-економічним становищем до участі їхніх дітей у дошкільній освіті та пристосування системи до потреб сімей.

Упродовж 2015–2020 років пропонується запровадити комплекс заходів, спрямованих на системне заохочення наукової та професійної активності викладачів, їх міжнародної та внутрішньої академічної мобільності, розширення практик творчих відпусток та стажування, у т. ч. за кордоном. Концепцією розвитку освіти пропонується добитись до 2020 року поетапного запровадження участі іноземних викладачів у навчальному процесі українських університетів, опанування вітчизняними викладачами новітніми інтерактивними, індивідуалізованими, командними та проектними навчальними технологіями.

Четвертим напрямом, визначеним концепцією, є реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, управлінських кадрів в освітньому секторі та забезпечення високих соціальних стандартів для працівників освітньої сфери.

П'ятим напрямом Концепції розвитку освіти на 2015–2025 роки є реорганізація системи управління, фінансування та менеджменту освіти шляхом децентралізації, дерегуляції, запровадження інституційної, академічної та фінансової автономії навчальних закладів, дотримання принципу відповідальності навчальних закладів за результати освітньої та виховної діяльності. Перегляд обсягу і меж повноважень центральних і місцевих органів управління освітою, скорочення контрольних-наглядових функцій, жорстка і чітка регламентація процедур і повноважень інституцій, пов'язаних з контролем і наглядом. У концепції стверджується, що має бути чітко визначений обсяг контрольних-звітних та облікових документів навчального закладу та зведення його до мінімуму [2].

Модель управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету ринкової економіки найкращим чином узгоджується з концепцією людського розвитку, враховує пріоритетну необхідність забезпечення всебічного розвитку людини в її інтересах і за рахунок її власних сил. Накопичення людського капіталу здійснюється через інвестиції, передусім у набуття знань і кваліфікації шляхом відповідної підготовки, поширення інформаційного забезпечення, в охорону здоров'я, що забезпечує розвиток інтелектуальних і фізичних здібностей людини та можливості їх реалізації, підвищення ефективності праці. В цьому контексті ринок праці розглядається як форма функціонування особистого фактора виробництва, розвитку людського капіталу, а інвестиції у людський капітал – як вагомий чинник економічного зростання та фактор підвищення продуктивності праці [4].

Зусилля країн здійснюються в таких напрямках, як розвиток академічної мобільності, підтримка дистанційної підготовки, створення єдиної кваліфікаційної системи, моніторинг якості. Загалом реалізація ідеї єдиного Європейського освітнього простору спрямовані на реалізацію індивідуалізації та підвищення гнучкості освітнього процесу. Окрім того, орієнтація сучасного фахівця на потреби економіки має на меті побудову механізмів взаємодії роботодавців і системи підготовки. Вирішення такого завдання потребує роботи у двох напрямках. З боку роботодавців – формулювання і розміщення замовлення, супроводжуване створенням механізмів професійного контролю якості, з боку системи підготовки – гнучке підстроювання змісту і технологій під даний запит і підвищення власної інвестиційної привабливості.

Життя за умов демократії, ринку, новітніх ІКТ стає невідворотною перспективою. Все це робить своєрідний виклик освіті, зумовлює потребу її радикальної модернізації у площині забезпечення якісних освітніх послуг. Це має забезпечити утвердження стратегії випереджувального інноваційного розвитку підготовки і науки, умови для розвитку, самоствердження і самореалізації особистості впродовж усього життя.

Освіта і наука є не лише факторами стабільності суспільства, а й важливими чинниками його трансформації, досягнення ним високого рівня економічного розвитку і соціальних показників, примноження інтелектуального потенціалу. Розширення обсягів охоплення населення України якісною освітою в площині багаторівневої системи, підвищення індексу рівня підготовки та індексу людського розвитку України – актуальна проблема. Аргументом у підтвердження пріоритетності є те, що освіта становить основу розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України.

Оцінки розвитку держави в міжнародних порівняннях тривалий час ґрунтувалися на динаміці валового внутрішнього продукту (ВВП), при цьому вважалося, що соціальний прогрес визначається економічним зростанням. Однак показник ВВП не дає адекватних оцінок розвитку, тому що його зростання може мати різну якість і не завжди супроводжується приростом людських і природних ресурсів [3].

Концепції стійкого розвитку та розвитку людського потенціалу покладено в основу формування соціально орієнтованої державної політики. Підсилюючи свій вплив на соціальний розвиток, держава має потребу в оцінках його результативності, а для цього необхідною є система соціальних індикаторів, які б відображали основні соціальні показники рівня розвитку людини. Під розвитком людини і людського потенціалу розуміємо такий процес безупинного, збалансованого соціально-економічного розвитку, за якого забезпечуються умови, необхідні для зростаючого відтворення людського потенціалу і розширення можливостей людини.

Для оцінки рівня розвитку країни експерти Програми розвитку ООН (ПРООН) застосовують математичну модель, засновану на принципах теорії розвитку людського потенціалу. Для кількісного виміру рівня соціально-економічного розвитку визначається індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП) – інтегрований показник, що розраховується на основі індексів доходу, довголіття та підготовки.

Системний порівняльний аналіз соціально-економічних процесів країн і регіонів на основі дослідження показників розвитку людського потенціалу і середньодушового показника ВВП дає змогу об'єктивно оцінювати орієнтацію й основні тенденції розвитку. Якщо в міжнародному порівняльному аналізі для тієї чи іншої країни встановлено високе значення ІРЛП, то така оцінка дозволяє стверджувати про орієнтованість даної країни на цілі людського

розвитку, і навпаки: високий середній показник ВВП за відносно невисоких значень ІРЛП та індексів людського розвитку свідчить лише про економічне зростання. Величина ІРЛП може використовуватися як критерій класифікації країн за рівнем людського розвитку. Відповідно до методики ПРООН класифікація країн за рівнем людського розвитку здійснюється незалежно від рівня економічного розвитку (чи то вже розвинуті, чи то країни, що розвиваються).

ІРЛП та одна із його трьох складових – індекс рівня підготовки (ІРО) – є інтегральним показником розширення можливостей вибору для громадян суспільства. Динаміка цих індикаторів свідчить про наявність певних як негативних, так і позитивних процесів людського розвитку в Україні. Рівень підготовки України коливається в діапазоні значень 0,92–0,95 і відповідає рівню високорозвинених країн. Значною мірою майже поголовна грамотність українців, що на 2/3 формує індекс підготовки, є наслідком обов'язкової середньої підготовки ще в радянський час.

Вирішення проблеми інвестування в розвиток «людського капіталу» дасть змогу досягти не лише короткотермінового економічного успіху, а й закласти основу для формування позитивних довготермінових тенденцій в розвитку національної економіки з її подальшою інтеграцією з Європейським Союзом. Проблема інвестицій у людину особливо актуальна нині, оскільки соціальна деформація в Україні сьогодні набула загрозливих масштабів [3].

Вітчизняна освіта не повною мірою відповідає вимогам формування моделі особистості громадянського суспільства, демократизації, відкритості та прозорості. Формат навчально-виховного процесу через певні системні труднощі не зорієнтований на різнобічний розвиток особистості, задоволення її потреб, забезпечення запитів суспільства та ринку праці конкурентоспроможними компетентними та відповідальними фахівцями. Не сприяє вирішенню цієї проблеми рівень взаємодії підготовки з соціальними партнерами. Поки що відсутні суспільна відповідальність за якість підготовки тих, хто причетний до її забезпечення, ефективні інтеграційні процеси. Реструктуризація та подрібнення промислових підприємств і організацій військово-промислового комплексу, зміна їх форми власності, закриття найпотужніших з них порушили налагоджені партнерські зв'язки з навчальними закладами. Роботодавці переважно не беруть участі у формуванні змісту підготовки та забезпечення якісної професійно-практичної підготовки молоді. Відсутній постійний моніторинг якості підготовки на всіх рівнях за участю студентів, батьків, представників громадських організацій, рейтингове оцінювання діяльності навчальних закладів і їх оприлюднення [1].

Процес формування конкурентоздатної та динамічної економіки й якості життя населення країни значною мірою залежить від компетентності людей, їх уміння займати передові позиції в застосуванні наукових знань, що мають критично важливе значення. Конкурентний тиск глобалізації робить невідкладним завдання побудови економіки, заснованої на знаннях, здатної забезпечити стійке економічне зростання з одночасним наданням людям якомога більшої кількості кращих робочих місць і підтримку більшої згуртованості суспільства.

Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити інвестиції в освіту і підвищення кваліфікації людей, а також домогтися прискорення прогресу у вирішенні фундаментального завдання модернізації національної системи підготовки, щоб кожна людина могла набувати нові знання і навички, необхідні їй у процесі безперервного навчання упродовж життя. У межах вирішення цього завдання триває робота над визначенням пріоритетів, на яких сконцентрується робота влади і науково-педагогічної громадськості.

Досягнення мети потребує синхронного виконання завдань, що впливають з усіх її складових. При цьому основними пріоритетами є: європейський рівень якості й доступності підготовки; духовні орієнтири підготовки; всебічний, гармонійний розвиток особистості; демократія в освіті; підвищення соціального статусу педагогів; розвиток суспільства на основі нових знань.

Особливе місце у створенні організаційно-економічного механізму розвитку людських ресурсів, безумовно, належить організації і здійсненню науково-дослідних робіт у цій галузі. Складність вирішення цього завдання полягає насамперед у тому, що практичних, адекватних сучасним ринковим умовам здобутків в Україні ще немає. Звідси основними функціями, які забезпечують вирішення цього завдання мають стати: розроблення цільових наукових і науково-технічних програм і проєктів зі створення нових форм і методів перепідготовки кадрів;

прогнозування ринку професій; прогнозування проблем і розроблення методів їх вирішення у сфері зайнятості працездатного населення; вивчення рівня життя, прибутків, умов охорони праці, проведення науково-дослідних робіт у галузі розвитку людських ресурсів.

У подальшій роботі щодо аналізу освітньої системи управління якістю підготовки та визначення якості освітніх послуг в Україні діяльність має спрямовуватися на запровадження системи інституційного, регіонального та державного регулювання сфери трансферу технологій, створення умов для ефективного і повноцінного функціонування системи технологічних парків, розвиток інфраструктури управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету та трансферу технологій, сприяння комерціалізації результатів науково-технічних досліджень і розробок.

З цією метою передбачається: забезпечити реалізацію положень закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» через розроблення й прийняття необхідних підзаконних актів; удосконалити законодавчу та нормативно-правову базу, що регулює діяльність технологічних парків; сприяти створенню мережі регіональних інноваційних центрів і центрів трансферу технологій; запровадити економічні механізми стимулювання суб'єктів господарювання до здійснення ними інноваційної діяльності та трансферу технологій.

Важливим фактором забезпечення стійкого й поступального розвитку країн є стан системи підготовки. Важливі два аспекти: її якість (відповідність її світовим стандартам у галузі підготовки) та доступність для широких верств населення. Вирішення основних проблем розвитку особистості в освіті залежить від розвитку самої системи управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету, входження її в політику і практику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «про вищу освіту» // Законодавчі акти України з питань освіти / верховна рада України. Закон від 01.07.2014 № 1556-VII: офіц. вид. – К.: Парламент. вид-во, 2014. – 64 с.
2. Концепція розвитку освіти України на 2015–2025 роки. – К., 2015. – 22 с.
3. Ніколаєнко С. М. Управління якістю вищої підготовки: теорія, аналіз і тенденції розвитку: монографія / С. М. Ніколаєнко. – К., 2007.
4. Панасюк Н. Л. Аналіз підходів щодо управління якістю підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах магістратури технічного університету / Н. Л. Панасюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Вип. 45. – К.; Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 299–304.
5. World Education Forum 2015, 19-22 May, Incheon, Republic of Korea. Equitable and inclusive quality education and lifelong learning for all by 2030. Transforming lives through education. – 76 p.

REFERENCES

1. Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine «On Higher Education»], Zakonodavchi akty Ukrayiny z pytan' osvity, Verkhovna Rada Ukrayiny. Zakon vid 01.07.2014 № 1556-VII, ofits. vyd. Kyiv, Parlam. vyd-vo, 2014. 64 p.
2. Kontsepsiya rozvytku osvity Ukrayiny na 2015-2025 roky [Concept of Education of Ukraine for 2015-2025 years]. MON Ukrayiny, Kyiv, 2015, 22 p.
3. Nikolayenko S.M. Upravlinnya yakystyu vyshchoyi pidhotovky: teoriya, analiz i tendentsiyi rozvytku [High quality management training, theory, analysis and trends], monohrafiya, Kyiv, 2007, pp. 17–18.
4. Panasyuk N. L. Analiz pidkhodiv shchodo upravlinnya yakystyu pidhotovky maybutnikh inzheneriv-pedahohiv v umovakh mahistratury tekhnichnoho universytetu [Analysis of approaches to quality management training future engineers-teachers in terms of Master Technical University]. Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problem, zb. nauk. pr. Vol. 45, redkol. Kyiv–Vinnytsya: TOV firma «Planer», 2016, pp. 299–304.
5. World Education Forum 2015, 19-22 May, Incheon, Republic of Korea. Equitable and inclusive quality education and lifelong learning for all by 2030. Transforming lives through education. – 76 p.

Н. В. ВОЛКОВА

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Досліджено проблему змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у харчовій галузі, відзначено раціональність його оновлення відповідно до нових європейських стандартів. Обґрунтовано необхідність запровадження компетентнісного підходу як ефективного засобу підвищення рівня підготовки інженера-педагога у харчовій галузі. Виявлено провідні компетенції, якими повинен володіти дипломований фахівець цієї галузі: когнітивні, креативні, організаційно-діяльнісні. З'ясовано та описано функції компетентнісного підходу в підготовці майбутніх інженерів-педагогів – методологічну, аналітичну й навчальну. Наголошено на реалізації компетентнісного підходу в професійній підготовці через різні дидактичні технології на підґрунті принципів, вимог, спеціально сконструйованих дидактичних процедур.

Ключові слова: компетентнісний підхід, професійна підготовка майбутнього інженера-педагога, дидактичні технології в професійній освіті.

Н. В. ВОЛКОВА

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОХОД ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО ИНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В ПИЩЕВОЙ ОТРАСЛИ

Исследована проблема содержания профессиональной подготовки будущих инженеров-педагогов в пищевой области, указано на целесообразность его обновления соответственно новым европейским стандартам. Обоснована необходимость внедрения компетентностного подхода как эффективного средства повышения уровня подготовки инженера-педагога в пищевой области. Выявлены ведущие компетенции, которыми должен овладеть дипломированный специалист этой области: когнитивные, креативные, организационно-деятельностные. Выяснены и описаны функции компетентностного подхода в подготовке будущих инженеров-педагогов – методологическую, аналитическую и учебную. Акцентировано на реализации компетентностного подхода в профессиональной подготовке через разнообразные дидактические технологии на основе принципов, требований, специально сконструированных дидактических процедур.

Ключевые слова: компетентностный подход, профессиональная подготовка будущего инженера-педагога, дидактические технологии в профессиональном образовании.

N. VOLKOVA

COMPETENCE-BASED APPROACH IN TRAINING FUTURE ENGINEERING TEACHER IN FOOD INDUSTRY

The article discusses problems of the content of professional training of future engineering teachers in the food industry, it is accented on feasibility and urgency of its updating according to new European standards. The need for theoretical reasons and implementation of competence-based approach as effective means of increasing the level of preparation of engineering teacher in food area are determined; the leading competences which the certified specialist in this area will gain are revealed, namely: cognitive, creative, organizational and actional. Functions of competence-based approach in training of future engineering teachers – methodological, analytical and educational – are defined and described; the paper emphasizes on the implementation of competence-based approach in professional training through various didactic technologies on the basis of the principles, requirements, specially designed didactic procedures.

Keywords: competence-based approach, vocational training of future engineering teacher, didactic technologies in professional education.